

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris Defensio Fidei
Catholicæ Et Apostolicæ Adversvs Anglicanæ ...**

Suárez, Francisco

Coloniae Agrippinae, 1614

Cap. 12. Eliam, & Enoch esse testes illos, qui contra Antichristum mittendi
sunt, ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93459)

Quidam illi
duos testes non
esse Enoch,
& Eliam, ad-
huc esse ve-
ri homines.

Rex Angliæ, & alij Protestantes faciunt. Accedit, A
quod omnes Patres, & interpretes verba illius pro-
phetie propriè intelligunt: quamvis enim vel in per-
sonis illorum testimonium designandis, vel in aliquibus
minutioribus circumstantijs differant, ut mox vide-
bimus: in hoc vero dogmate, quod vaticinium illud
esset Enoch, & Eliam, ad litteram intelligendum sit, omnes con-
veniunt, ut in sequenti capite referemus. Solum
hic refero Lactantium libro 7. cap. 17. ubi tacito no-
mine, dicit, Prophetam magnum venturum tem-
pore Antichristi, de quo locum Apocalypsis ad litem
interpretatur. Non video tamen, cur in singu-
lari de Propheta magno loquatur, & non de duobus
Prophetis, sicut expresse Ioannes loquitur. Ita ergo
intelligenda res est. Neque contra hunc proprium
sensum illius contextus aliquid Rex assertit, præ-
ter ea, quæ de Enoch, & Elia disputat, de quibus ca-
pite sequenti videbimus. Nunc enim plane dici-
mus, licet illi duo testes non essent futuri Enoch,
& Elias, non inde fieri, non esse futuros homi-
nes, verosque Prophetas, ac prædicatores, propriè
interficiendos ab Antichristo, & à Christo resusci-
tandos. Possit enim Deus ex sanctis hominibus
tunc viventibus duos ad illud ministerium sua gra-
tia vocare, eisque spiritum prophetiæ, & mira-
culorum impertiri, & in eis possent omnia, quæ ibi
prædicantur propriè, ac verisimè impleri. Hic ergo
sensus, & veritas in hoc capite demonstrata per se
potest subsistere, quidquid in questione alia de Enoch,
& Elia sentiatur.

Locum idem
Apoc. ostendit
Antichristum
non esse vultu

Nec dicitur illi
Propheta,
nec alij eis
similes ad
huc fuerunt.

Vnde tandem concludo, locum hunc in hac pro-
phetia, & generalitate explicatum sufficere ad de-
monstrandum, Antichristum nondum venisse, ab-
strahendo etiam ab speciali disputatione de Enoch,
& Elia. Quia non solum est evidens, non venisse
Eliam, & Enoch, verum etiam nec aliquos duos
Prophetas contra aliquem Christi hostem ita prædi-
cantes, ut in eis impleta fuerint omnia, quæ ibi
Ioannes de illis duobus testibus, ac Prophetis præ-
dicit, hæc tunc apparuisse, ut est evidens, confide-
rando cum proprietate, & veritate circumstantias
omnes, quas notauimus. Nulli enim prædicatores
hæc tunc fuerunt, qui per mille ducentos sexaginta
dies prædicauerint, cum potestate faciendi mirabi-
lia in cælo, aquis, & terra, quique post illos dies
fuerint publicè interfecti, eorumque corpora per
tres dies cum dimidio iacerint in plateis alicuius
ciuitatis, & postea publicè resurrexerint. Ergo stan-
te illo proprio, & vero sensu, evidens est, illos duos
testes nondum esse missos, & ac proinde neque Anti-
christum venisse. Multo ergo evidentiùs est,
non posse vaticinium hoc ad Papam accommo-
dari.

CAPVT XII.

ELIAM, ET ENOCH ESSE TE-
stes illos, qui contra Antichristum mittendi sunt,
ostenditur.

Quamquam, ut dixi, ad ostendendum quod in-
tendimus, necessarium non sit scire, aut de-
finire, quinam futuri sint illi duo singulares
homines, quos Deus testes, ac prædicatores contra
Antichristum daturus est: quia, dummodo constet
illos futuros esse veros homines, quicunque illi fu-
turi sint, procedit demonstratio, ut ostendi: nihilo-
minus quoniam in hoc puncto vehementer inue-
hantur Protestantes contra Patres, contra Catholi-
cos, & contra perpetuam Ecclesiæ traditionem, &
communem sensum, suoque arbitrio, & spiritu
Scripturas elidunt, ideo questionem hanc præ-
termittere non potuimus. In qua ea solum addemus,
quæ ad respondendum Regi, cuiusque novam sen-
tentiam confutandam necessaria videbuntur, nam

cætera, quæ hic dici poterant, alio in loco à nobis
tractata sunt. Contendit igitur Iacobus Rex, senten-
tiam asserentem, Eliam, & Enoch venturos in fine
mundi in sua carne mortali ad prædicandum contra
Antichristum falsam esse, eamque pro consueta Pro-
testantium licentia, ac libertate, *futilem, & anilem
fabulam, imò vanitatem fabula Iudaica, otiosumq;
somnia* appellat. Sic enim Protestantes, quod ra-
tionibus, aut testimonijs confirmare non possunt,
solent conuicijs, & exaggerationibus, rudibus, &
indoctis suadere. Rex igitur nulla testimonia, nul-
lasve rationes adducit, quibus suam sententiam
persuadeat, sed illa tantum testimonia, quæ Bel-
larminus ad confirmandum vetus dogma adduxit,
efficacia non esse conuincere conatur: id quæ ad sue
sententiæ confirmationem sufficere putauit, quia
nostram, humanum caput superare, supponit, ut
statim referam. Nos verò primum omnium errores,
in quibus ipse versatur, detegemus, & confutabimus,
deinde Ecclesiasticam, & veram sententiam confir-
mabimus, postremo verò illius obiectionib, vel po-
tius euasionebus satisfaciemus.

Principio ergo statuimus, Eliam, & Enoch vi-
que nunc vivere, non vita cælesti, & gloriosa, sed
mortali, id est, in qua nec Deum facie ad faciem vi-
dent, nec immortalitatem, vel claritatem gloriæ in
corporibus assequuti sunt. Priorem partem, quod E-
lias, & Enoch viuant, ut certam Rex admittit, in cœ-
teris verò contrarium dogma supponit, & fundamē-
tum suæ sententiæ ponit, cum dicit: *Qui posuit hoc
cum Theologia, vel ratione consistere, ut hæc duo glorifi-
cata corpora de paradiso, cælo ve descendant, prædicent,
pugnent contra Antichristum, & interficiantur ab eo.*
Hoc autem fundamentum colligere in primis vide-
tur ex Genes. 5. ubi de Enoch dicitur: *Ambrulauit cum
Deo, & non apparuit, quia tulit eum Deus. Vel ad se
(ait) recepit.* Et ex 4. Regum 2. ubi Elias dicitur visus
in cælum ferri. Deinde hoc vitur dilemmate. Nunc
oportet illos, aut in cælo esse, aut in paradiso, si in cælo
(quod haud dubie verum est) glorificati sint corpora
eorum oportet, eum nihil corruptibile eo possit penetrare.
Apoc. 6. *Quod si sunt in terrestri paradiso, primum sci-
re auemus, ubi sit ille paradysus, &c.* Et infra subiungit:
*Blasphemum esse credere, ex quo Adam ab illo paradiso
electus est, aliquem ex Adam posteris illuc peruenisse.*
Posteaquæ addit, terrestrem illum paradysum dilu-
uio, si non ante, deleum esse.

Veruntamen fundamentum illud non solum no-
uum, & inauditum est, sed etiam repugnat vniuersa-
libus loquutionibus Scripturæ, à quibus nihil exci-
pere, sine autoritate, vel eiusdem Scripturæ, vel
verbi Dei non scripti per traditionem Ecclesiæ, &
Patrum manifestati, quod hic ostendi non potest, sed
potius contrarium. Assumptum duobus modis o-
stenditur. Prior sumitur ex vniuersali regula Scri-
pturarum, nullum hominem mortalem transferri ad
immortalem, & beatam vitam, nisi intercedente
morte corporali, & consequenter neminem conse-
qui corporis gloriam, nisi media resurrectione, quæ assequitur,
est ad vitam. Vtrunque docuit satis apertè Paulus 1. Corinth. 15. dicens. *Per hominem mors, & per hominem
resurrectio mortuorum, & sicut in Adam omnes mori-
untur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.* Et infra.
*Inspiciens, tu quod seminas, non viuificatur nisi prius
moriatur. Et infra. Seminatur in corruptione, & re-
surgit in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, sur-
get in gloria, &c.* Et cætera, quibus apertissimè docet,
hanc esse generalem regulam, à qua neque Christus
excipi voluit, nam ipsum etiam mori oportuit,
& ita intrare in gloriam suam, & ideo primogeni-
tus mortuorum: & primitia resurgentium appella-
tur. Nemo ergo illum ad gloriam comitatur, nisi
prius mortem gustauerit. Vnde ad Hebræos 9. ait:
idem Paulus. *Quemadmodum statutum est hominibus
semel mori, post hoc autem iudicium: sic & Christus se-
mel*

Testes illi
non futuri
Enoch, &
Eliam, sed
Rex Iacobus

Enoch, &
Eliam ad huc
sunt in vita
mortali.

Probatum ex
Scriptura.

Nemo gloriā
qui corporis
est ad vitam.

mel oblatum est, &c. Et ad Romanos. 5. Sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit.

At verò Elias, & Enoch hæcenus mortui non sunt, ut de Enoch docet Paulus ad Hebræos. 11. dicens. Fide Enoch translatus, ne videret mortem, & de Elia colligitur ex quarto Regum 2. ubi narratur, vium fuisse in celum translatus, cum sermoceraretur cum Eliseo. Et ita de utroque id fatetur Rex cum tanta exaggeratione, ut dicat, omnes Patres super hoc consentire, utrumque Enoch, atque Eliam adhuc vivere, quod (ait) nemo Christianus unquam opinor, negaverit. Et infra explicando, quomodo vivunt, inquit, Deus enim viventium est, non mortuorum Deus, quanto magis in vivis sunt Enoch, & Elias, qui nunquam mortem morte aliorum gustaverunt. Ergo cum nondum gustaverint mortem, nondum in celo domicilium, & perfectam beatitudinem animæ, & corporis possident, iuxta prædictam Scripturæ regulam.

Respondi verò potest, nullam esse tam generalem regulam, quæ exceptionem non patiat, vel privilegium admittat; itaque licet dicta regula generalis sit, ex privilegio potuerunt facile Enoch & Elias excipi. Neque hoc mirum videri debet, cum multorum Patrum sententia fuerit, illos homines, qui prope iudicium vivi inveniuntur, non esse morituros, sed immutandos, & rapiendos in gloriosum statum, si iusti fuerint; cur ergo non poterunt cum illis excipi Enoch, & Elias? Præsertim quia generalis lex est, ut homines præsentem vitam cursum intra paucos annos absoluant, & certum sit, ab hac lege exemptos esse Enoch, & Eliam, qui per tot annorum millia mortui non sunt. Veruntamen licet fateamur, non esse tam certum, in hac posteriori regula non esse admittendam exceptionem sicut in priori, nihilominus vera sententia, & à Theologis recepta, & magis à Patribus probata, & Scripturis omnino consentanea est, etiam hanc regulam, nullam admittere exceptionem. Nam omnes omnino homines, etiam illi, qui in fine mundi erunt, prius morientur, quam Dominus ad iudicandum veniat, iuxta ordinem à Divino Paulo positum in verbis proximè allegatis: Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium. De qua re alibi latius disputaui. Addimus verò, licet illa exceptio de hominibus in fine mundi futuris ab errore, vel temeritate excusetur, quia ex Scriptura occasio illius sumpta est, & in Patribus habet aliquod fundamentum, nihilominus exceptionem hanc de Elia, & Enoch excusari non posse à temeritate ex vi huius secundæ regulæ, propter novitatem suam, & sine fundamento in Patribus; cum præter citata loca David Psalm. 88. cum magna ponderatione dicat, Quis est homo, qui non videbit mortem? Tanquam certum supponens, nullum esse, de quo id possit affirmari. Cum ergo Enoch, & Elias nondum viderint mortem, profectò non dum sunt immortales effecti, iuxta hanc Scripturæ regulam.

Ut autem certius constet, sententiam illam non posse sine errore defendi, addamus alteram generalem Scripturæ regulam, videlicet, nullum hominem descendente ex Adamo fuisse coelestem gloriam, vel in sola anima, vel, quod gravius est, in corpore, & animo consequutum ante Christi Domini adventum, & mortem. Hanc regulam nobis tradidit Paulus ad Hebræos 9. dicens, In secundum tabernaculum, seu sancta sanctorum solum Pontificem solitum fuisse cum sanguine ingredi, Hoc significante Spiritu Sancto non esse propalatum sanctorum viam, adhuc priori tabernaculo habente statum. Quem vtiq; habuit usque ad punctum mortis Christi, quando velum templi scissum est, & ianua coelestis regni

fuit aperta. Vnde in Hymno Te Deum laudamus canit Ecclesia: Tu devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna celorum. Et Innocentius III. in cap. Maiores, de Baptismo dixit, Regnum celorum usque ad mortem Christi fuisse omnibus offeratum.

Dicetur forte, non fuisse quidem eo tempore ita propalatum viam, ut omnibus iustis esset perit, neque ita ianuam apertam, ut omnibus esset obvia, nihilominus vni, vel alteri, cui Deus voluit hoc beneficium conferre, extraordinarie potuisse. Sed contra, nam hæc est exceptio à regula data ab Spiritu Sancto, quam non licet ex proprio cerebro fingere. Deinde contra illam obstant verba Christi Ioannis

3. Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo, filius hominis, qui est in celo. Certè qui dicit Nemo, omnes præter se excludit, & exceptio illa firmat regulam in contrarium. Item Paulus ad Hebræos. 11. cum inter Patres antiquos Enochum numerasset, subiungit: Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis aliquid melius providente, ut non sine nobis consummarentur. Ergo neque Enoch, neque Elias repromissionem acceperunt, neque consummati sunt, id est, nondum corporis, & animi beatitudinem acceperunt. Nam Enoch in proprio nomine, & persona induxerat Paulus, Eliam verò sub Prophetis sine dubio comprehendendat, & illum maxime designat, cum infra ait, Circumierunt in melioribus, & in pelibus caprinis, nam de Elia legimus, quod incedebat zona pellicea accinctus renibus. 4. Reg. 1. Et circumibat fugiens persecutionem Iezabelis, egens, angustiat, & afflicti, errans in montibus, & in spelunca latens. 3. Reg. 19. Ergo sicut Enoch, & Elias comprehenduntur sub omnibus, qui fuerunt testimonio fidei probati, ita etiam sub his, qui non acceperunt repromissionem, nec consummati fuerunt.

Præterea idem Paulus sic ait, in capitulo eiusdem epistolæ: Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam bonam. Quam initiavit (inquit) id est, cui ipse initium dedit seu per quam ipse primus omnium ingressus est, vel ut Theophylactus ait, novam viam fecit, per quam primus iit. Idem latius Theodoret. & eodem modo intellexerunt Chrysost. & Oecumen. Vnde si vel unus homo antequam Christum, viam illam perambulavit, & beatitudinis ianuam ingressus est, non initiavit Christus viam illam bonam. Et similia sunt verba capituli sexti, Confugimus ad tenendam propostam, incedentem usque ad interiora velaminis, ubi præcursor pronobis intravit Iesus. Certè si prius ingressi sunt Enoch, & Elias, illi potius intrarunt præcursores, quam Christus. Vnde quia nemo illuc ingredi poterat antequam, sic loquutus est Dominus ad Apostolos Ioan. 14. Vado parare vobis locum, & si abiero, & preparavero vobis locum, iterum veniam, & recipiam vos ad meipsum. Quæ testimonia alio in loco latius expendi, & Patrum expositio nibus confirmari, & veritatem hæc fuisse probavi, ac defendi, & ideo nunc à longiori confirmatione abstinco.

His Scripturæ documentis accedunt testimonia Patrum, qui unanimi consensu docent, Enoch, & Eliam mortem non gustasse, sed adhuc vivere in corpore, & animo; nullus autem eorum dicit, eos vivere in corpore immortalis, & glorioso, & multi vel indicant, vel aperte docent, in corporibus mortalibus adhuc vivere, quamvis divina virtute conserventur, & ab omni alteratione corruptiva usque ad præfinitum tempus præferuntur. At inquit Rex Anglicus Bellarminum ad suam sententiam confirmandam, quinque Patrum adduxisse testimonia, Irenæum, Tertullianum Epiphanius, Hieronymum, & Augustinum, illos verò solum dicere, Enoch, & Eliam vivere, eorum autem corpora esse mortalia non affirmare. Imò addit contrarium tradere Irenæum, & Tertul.

Enoch, & Elias gloriam æternam non sunt.

Enoch, & Elias.

Enoch, & Elias.

Enoch, & Elias.

Enoch, & Elias.

Tertullianum. Ille enim dixit, *Enoch, & Eliam in Paradiso remansuros usque ad consummationem conspici-
tes aternitatem*. Hic autem ait: *Enoch non gustasse mor-
tem, ut aternitatis candidatum*. Sed oportet, diligen-
tius expendere singulorum testimonia.

10. Irenaeus quidem lib. 5. dicit, *Enoch, & Eliam, ibi
manere conspicientes incorruptelam*. Sed ubi quaeso,
Dini Irenaei
verba cap-
duntur.

manere dicite certe, in paradiso (ait) ubi primus est po-
situs homo, id est, in paradiso terrestri, at ille non est
locus corporum beatorum; ergo contradicit Irenae-
us Regi dicenti, *Enoch per multa retro tempora esse in
caelo in corpore glorioso*; Quin potius subdit Irenaeus,
ibi, in eodem scilicet paradiso terrestri, manere usque
ad consummationem, id est, usque ad finem mundi.
Quomodo vero hoc intelligendum sit, ex eodem Irenaeo
accipimus lib. 4. capit. 30. ubi de Enoch ait,
Translatus est, & conservatur usque nunc. Haec enim
verba non significant, certe translatum esse ad im-
mortalitatem, sed modo extraordinario à Deo con-
servari, usque nunc, & usque ad finem mundi, quem
nomine, consummationis in alio loco significavit.
Vnde quod ait: *Conspicientes incorruptelam*, non sig-
nificat, iam induisse immortalitatem, seu incorrupti-
bilitatem, sed actuale incorruptionem, quam illi
in se experiuntur, & vident, idem enim est conspici-
entes, quod conspicientes, & intuentes suam incorruptio-
nem. Per quam etiam dici possunt, quasi in signo, &
participatione quadam conspiciari immortalitatem,
& spem illius dare, eo quod si Deus homines morta-
les ita conservat, facile credi potest, etiam posse mor-
tuos ad vitam immortalis resurrectionis, hoc enim ibi
persuadere Irenaeus intendebat.

11. Praeterea Tertullianus libro contra Iudae. cap. 2.
sic de Enoch scribit, *Enoch iustissimum non circumci-
sum de hoc mundo transiit, qui necdum mortem gusta-
vit ut aternitatis candidatus, ubi esse candidatum non
significat iam esse in aternitate, sed esse illi propin-
quum, & ad illam aspirare, tanquam certum signum
illius habens, hoc enim vox candidati in proprietate
significat*. Vnde idem Tertullianus lib. de Anim. cap.
50. *Translatus est (inquit) Enoch, & Elias, nec mors
eorum reperta est, dilata (scilicet). Ceterum morituri
reservantur, ut Antichristum sanguine suo extinguant*.
Impetrando nimirum à Deo suo martyrio, ut Anti-
christum interficiat spiritu oris sui. Quid est er-
go quod Rex Angliae dicit, Tertullianum plane ne-
gare, Enoch esse moriturum, cum tam expressis ver-
bis hoc loco illud fateatur? Nec Tertullianus sibi
est contrarius, quia vocavit Enoch aternitatis can-
didatum, quia (ut dixi) esse candidatum aternita-
tis non est, esse translatum in aternitatem, sed esse
aspirantem ad aternitatem. Vnde friuolum est Re-
gis argumentum, cum inquit, *Iam male sibi firma-
tum habet ius aternitatis, si iterum moriturus est*. Nam
potest habere firmum ius aternitatis suo tempore
obtinenda, licet sit moriturus, sicut habuit Chri-
stus dum in vita mortali vixit, & iusti in gratia con-
firmati dici possunt habere firmatum ius aternitatis,
id est, ad aternitatem, licet prius morituri sint.
Sic ergo Enoch habere potest firmatum ius aterni-
tatis, licet moriturus, sit, quia sine dubio in gra-
tia est confirmatus, & praordinatus, ut per mar-
tyrium transeat ad aternitatem, ut in hoc posteriori
loco Tertullianus dicit. Et ita vtrunque coniunxit in
libro de Resurrectione. carn. cap. 58. ubi de Enoch,
& Elia dicit, *Nondum resurrectione disjuncti, quia
nec morte sancti, quia tamen de orbe translati, & hoc
ipso iam aternitatis candidati, ab omni vitio, & ab om-
ni iniuria, & contumelia, immunitatem carnis edis-
cunt*. Cuius sententia clarus sensus est, nondum esse
resurrectione disjunctos, quia nondum ad eam
perfectionem gloriae corporum pervenerunt, quam
post mortem, & resurrectionem obtinebunt, sed
per translationem aliud genus immunitatis ab ef-
fectibus, & iniuriis mortalitatis consequuti sunt,

ratione cuius dicuntur candidati aternitatis. Vnde
subiungit, *Cui nam fidei testimonium signant, nisi qua
credi oportet haec futurae integritatis documenta?*

12. Circa Epiphanium non immoror, sed ingenuè fa-
teor, ubicunque Enoch, aut Eliae sermonem attigit,
solum dicere, eos non esse mortuos, & adhuc vivere
testimonium dantes aternitati, & corporum perpetu-
tate durationi futurae: an verò postea venturi sint, vel
morituri, non tractat, neque alterutrum definit, ut
videri potest contra haeres. 9. & contra haeres. 64.
proxime post fragmentum ex Methodio, & in An-
chorato versus finem. Venio ad Hieronymum, cuius
clarior est in hac res sententia, nam epistol. 148. ad
Marcellam tractans locum Pauli. 1. ad Thessal. 4.
de his, qui rapiuntur obviam Christo in aera, ait: *vis
nosse, utrum sic occurrant in corporibus, ut non ante
moriantur, cum & Dominus noster mortuus sit, & E-
noch, atque Elias secundum Apocalypsim Ioannis mori-
turi esse dicantur, ne scilicet, vilius sit, qui non gustave-
rit mortem*. Et epistol. 61. ad Pammach. contra erro-
res Ioan. Hieron. versus finem dicit, *Eliam, & Enoch
necdum mortuos, paradisque colonos, habere membra,
cum quibus rapti sunt, atque translati, &c.* Et licet
non declararet, quid de illis postea futurum sit, satis
indicat, non esse translatos ad coelestem gloriam,
sed in paradisu eisdem corporibus, & eiusdem qua-
litatis diuinitus conservari. Quod inferius magis de-
clarat, dicens: *Tanto tempore in eadem permanent a-
tate, qua rapti sunt, & habet dentes, & ventrem, & ta-
men cibis non indigent*.

Denique etiam Augustinus disertè suam in hoc
puncto sententiam aperuit, & veram fidei doctrinam
tradidit lib. 1. de Peccat. merit. & remiss. cap. 3. ubi
cum dixisset, Adam in paradiso fuisse mortalem, li-
cet non esset moriturus, si non peccasset, adiungit:
*Talem puto habitudinem adhuc in corpore animali, at-
que mortali, etiam illis, qui sine morte hinc translati sunt
fuisse concessam*. Neque enim Enoch, & Elias per tam lon-
gam aetatem senectute marcuerunt, nec tamen credo eos
iam in illam spirituales qualitates corporis commuta-
tos, qualis in resurrectione promittitur, quae in Domino
prima praecessit. Latius id tradit idem Augustinus lib.
9. Genes. ad litteram, cap. 6. dicens, *Neque arbitrandum
est, Eliam vel sic esse iam sicut erunt sancti, quando per-
fecto operis die, denarium accepturi sunt, vel sic quemad-
modum sunt homines, qui nondum ex hac vita migra-
runt, de qua tamen ille non morte, sed translatione mi-
gravit*. Et infra dicit idem sentiendum esse de Enoch,
& de utroque concludit: *Enoch, & Elias in Adā mor-
tui, mortisque propaginem in carne gestantes, quod debi-
tum ut solvant, creduntur etiam reddituri ad hanc vitam,
& quod tandiu dilatum est, morituri*. Et alia loca infra
referemus, quae profecto si Rex vidisset, non assensu-
isset, Hieronymum, & Augustinum negasse tantum E-
noch, & Eliam esse mortuos, non tamen affirmasse
esse morituros, vtrumque enim disertissime af-
firmant, & ex generalibus regulis fidei confir-
mant.

His Patribus addi potest Ambrosius. nam lib. de Pa-
radis. cap. 3. in primis dicit, *Enoch mortem non vi-
disse, idemque de Elia dicit in lib. 1. de Abel. cap. 2.*
Tamen super ad Corinth. cap. 4. exponens verba
illa: *Puto, quod Deus nos? Apostolos novissimos ostendit,*
ait. *Hoc ideo persona sua deputat, quia semper in ne-
cessitate fuit, persecutiones, & pressuras ultra ceteros
passus, sicut passuri sunt Enoch, & Elias, qui ultimo tem-
pore futuri sunt Apostoli*. Mitto enim habent ante Chri-
stum ad preparandum populum Dei, & munendas om-
nes Ecclesias ad resistendum Antichristo, quos persecu-
tionem pati, & occidi lectio Apocalypsis testatur, idem-
que fere dixerat. 1. Thessal. 5. Quod si quis fortasse
his testimoniis non acquiescat, quia non est certum,
opus esse Ambrosij, in primis dicimus negari non
posse, quin sit alicuius grauis, & satis antiqui expo-
sitoris. Deinde addimus opus indubitatum Am-
brosij

H h

brosij

brofij tractat. de Symbol. vbi cap. 23. dicit, Resur-
rectionis testes sunt Elias, & Enoch, qui per tot anno-
rum curricula, & vsque ad secundum Domini aduen-
tum Christi in carne perpetuo manebunt. Ac denique
in libro quarto de Fide cap. 1. expresse dicit. Transla-
tus erat Enoch, raptus Elias, sed non est seruus supra
Dominum, nullus enim ascendit in celum, nisi qui de-
scendit de celo. Nam & Moysem licet corpus eius non
apparuerit in terris, nusquam tamen in gloria celesti le-
gitur, nisi postea quam Dominus resurrectionis sue pi-
gnore vincula soluit inferni, & piorum animas eleuauit.
Translatus ergo Enoch, raptus Elias, ambo famuli, ambo
cum corpore, sed non cum resurrectione, non cum manu-
buj mortis, &c. id est, non cum gloria resurgendum,
neq; cum dotibus gloriae, quae sunt quasi spolia mor-
tis, & crucis Christi.

Magnus item Gregorius libro 9. Moral. cap. 3. a-
liis 4. sic de Enoch, & Elia loquitur. Hinc est, quod
duo illi predicatorum eximij dilata morte subtrahi sunt,
vt ad praedicationis vsum in fine renouentur. Hi sunt
duo oliuae, & duo candelabra. Quorum vnus in Euange-
lio per semetipsum veritas pollicetur, Elias venturus est,
& restituet omnia. Matth. 17. & libro decimo quar-
to capite vndecimo in fine, alius duodecimo in
principio: Illi (ait) qui in prioribus mundi partibus
praecesserunt Enoch, & Elias, ad medium renouabuntur,
& crudelitatis eius (id est Antichristi) seuitiam in
sua adhuc mortali carne passuri sunt, vbi noto particu-
lam, Adhuc mortali carne, quia per illam in ea nunc
mortali carne viuere significat, & libro 20. capite 25.
Et si ad celum raptus est Elias, mortem distulit, non e-
uasi. Et Homilia 29. in Euangel. Elia (ait) rap-
tum esse in celum aereum, vt in secretam quandam
regionem terra duceretur, vbi in magna carnis, & spi-
ritus quiete viueret, quousque ad finem mundi redeat,
& carnis debitum soluat. Ille enim mortem distulit,
non euasi. Denique Cyprianus in libro de Montibus
Syna, & Sion contra Iudeos, non longe ab initio di-
cit, Enoch translatus esse viuum in locum, vbi Deus
scit, & in fine mundi ex eo loco venturum esse ad coe-
lendam Antichristum, vnde euidenter supponit,
non esse in gloria, sed viuere potius in carne mor-
tali.

CAPVT XIII.

IOANNEM PER DVOS TESTES E-
noch, & Elia intellexisse, coniectura, & Pa-
trum autoritate ostenditur.

EX impugnatione igitur huius erroris ratio
valde vrgens colligitur ad persuadendum, il-
los duos testes futuros esse Enoch, & Elia,
etiamsi ad id confirmandum, nullum aliud nobis
suppeteret Scripturae testimonium. Nam si Elias,
& Enoch non viuunt in gloria, neque habent immor-
talia corpora, sed diuinitus conseruantur tot an-
nis a morte, & a corruptione praeseruari, cur
quae tam insigne miraculum, & extraordinari-
um prouidentiae genus factum est, nisi quia illorum
virosum via nondum consummata est, & in hac vita
aliquid insigne opus illis agendum superest, pro-
pter quod a Deo reseruantur, & vt pro ipsius ho-
nore aliquid in corporibus mortalibus patiantur?
Ergo quando alia testimonia deessent, magnum
argumentum hinc sumitur, eos reseruati ad resi-
stendum maximo Christi hosti Antichristo, & ad
subueniendum Iudeis, & gentibus in summo pe-
riculo, & maxime necessitatis tempore, & ad sus-
tinendam pro Christo insignem mortem. Ergo
quauis Ioannes Euangelista eos non nomet, sa-
tis eos indicat, dum dicit: Dabo duobus testibus meis
supple, spiritum, seu virtutem, & prophetabunt. In
quo modo dicendi innuit illos testes non esse denuo
creandos, seu producendos, sed iam existeres, &

Ex eo quod
mortui non
sunt, vbi
obuia Antichristo
figatur.

A tunc mittendos esse cum spiritu prophetiae, &c. Me-
rito ergo intelligimus, illos testes futuros esse Enoch
& Elia.

Cui coniectura accedit communis Patrum tradi-
tio. Nam Tertullianus, Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus,
Augustinus, & Gregorius in locis alio-
gatis expresse id tradunt. Itemque Gregorius in locis alio-
mil. 11. in Ezechiel, & Ambrosius Apocalypsim ex-
ponens, Augustinus tractat. 4. in Ioan. specialiter de
Elia, & 20. de Ciuitate cap. 29. de eodem tractans,
habet verba notanda dicens, Elia venturum ante
iudicium, & per illum Iudeos in verum Christum
credituros, Celeberrimum esse in cordibus, oribusque fi-
delium. Idem de Elia tradit Iustinus Martyr Dia-
logo contra Tryphon. dicens Elia in persona fu-
turum praecurforem secundi Christi aduentus, sicut
spiritualis Elia fuit praecursor primi aduentus. I-
dem Dorotheus in Synopsi de Elia (inquit) Contra
Antichristum Dux belli seruat, qui sese illi oppo-
net, & seductionem illius, ac superbiam redarguet,
qui id a Deo accepit, vt secundi, & illius Domini ad-
uentus praecursor futurus sit. Idem late de Elia do-
cet Iulian. Pomerian. libro primo de Iudeis ante
medium, & Chrysostomus Homilia quarta in 1.
Thessalon. Venet (inquit) Elias fideles confirmans, &
alia praefequitur, quae capite sequenti expendimus,
D. Prosper. in Dimid. temporis cap. 13. de Enoch, &
Elia exponit locum Apocalypsis. Optime Damas-
cenus libro quarto fidei cap. 27. Mittentur (ait) Enoch
& Elias Thesaites, & Patrum corda in filios, hoc est, sy-
nagogam ad Dominum nostrum Iesum Christum, &
praedicationem Apostolorum conuertent; ab eoq; truci-
dabuntur. Idem tradit Theodoretus. Daniel 11. & Ma-
lac. 4. Denique idem tradunt communiter exposi-
tores Apocalyp. 11. Praefertim Andreas Celsariensis
suo cap. 30. qui dicit, plerisque Doctorem per illos
testes Elia, & Enoch accepisse, quos ipse sequitur:
& ait esse ex traditione praecorum Christi in Eccle-
sia inuariabiliter recepta. Consentiunt denique Be-
da, & Anselmus, & Thomas Anglus, qui nomine Di-
ui Thomae solet circumferri. Pluresq; alios Patres ca-
pite sequenti addemus.

Ad illos vero omnes vnico verbo satis a mente
catholica alieno Rex Angliae respondet, dicens: Quo-
niam in hac de Patribus antiquis sermonem incidimus, non
finite, quae, hac occasione obiter vos moneam, mirum est
non esse si sepius Patres hic errent, & minus recte mul-
ta Apocalypsis mysteria intelligant, propterea quod
liber ille eorum temporibus adhuc obsignatus fuit; &
licet mysterium iniquitatis iam tunc ageretur, ille ta-
men homo peccati nondum erat reuelatus. In omnibus
enim obscuris prophetiis certissima est regula, nunquam
eas satis intelligi posse vsque dum compleantur. Et in-
ferius verba subiungit acerbissima. Tantum abest, vt
huic futuri, & anti fabula credam, vt contra, isto tam
erudito saeculo, hoc qui credat (Deum testor) non modo
pro magni nominis theologo, sed ne Christiano quidem
habeam, quin potius scribis, & phariseis accenseam,
qui sic insaniebant, vt quamuis Christus contrarium
docuisset, semper tamen venturum esse Elia somnia-
rent. Veteribus autem Theologis, si qui in hac parte er-
rauerint, equior sum, propter rationem, quam supra
memoravi. Haec sunt verba Regis, a quo iuste expoli-
lare possumus; vt talium verborum pondus, ratione,
constantiam, & veritatem expendamus.

In primis enim quod tot, & tam insignes Patres
reprehendere audeat, sponsoni prius ab ipso facia-
parum est consentaneum. Deinde quamuis propheta
non dum impleta obscura esse soleat, quoad va-
rias circumstantias, & quoad ea, quae solum pet
aenigmata, & metaphoras praedicuntur, nihilomi-
nus in his, quae ad substantiam prophetiae spectant, &
quae per verba propria reuelantur, non solet ita ef-
se obscura, quin saltem toti Ecclesiae, & sapientibus
Doctoribus eius nota sit. Quis enim diceret, propheta

Regis dicta
significatio
expediamur.